

Jornada d'actualització per a periodistes sobre l'Adaptació al Canvi Climàtic Adaptant l'Alt Empordà al Canvi Climàtic: agricultura, aigua i boscos

Requesens, l'Albera, Alt Empordà, conca de La Muga
27 de novembre de 2015

Conclusions més rellevants

Agricultura

- **És possible obtenir estalvis d'aigua de l'ordre del 10%.**
El projecte Life MEDACC demostra que aplicar el Giroreg, el *Pla per a la millora de l'eficiència de reg a les comarques gironines* està comportant estalvis d'aigua d'un 10% en els cultius de blat de moro. Així ho demostren els assajos d'eficiència en el reg que s'han dut a terme en diferents finques de la conca de la Muga. Aquests estalvis han estat variables en funció de les condicions ambientals entre les campanyes d'estiu 2014 (plujós i suau) i 2015 (sec i calorós).
- **Cal un increment en la tecnificació del reg.**
Els experts del projecte Life MEDACC constaten que modernitzar el reg dels cultius pot ser molt beneficiós per adaptar l'agricultura al canvi climàtic. Proposen millorar les tècniques d'aplicació (reg localitzat), el càlcul de les necessitats reals d'aigua a nivell de parcel·la (senyors i agricultura de precisió), o a nivell de conca (modelització per calcular les projeccions de necessitats d'aigua fins a meitat de segle XXI).
- **És necessari desenvolupar estratègies d'adaptació.**
Per adaptar els nostres cultius al canvi climàtic els experts del projecte Life MEDACC proposen un ampli ventall d'estratègies d'adaptació que inclouen: l'estalvi en l'ús de l'aigua, el conreu de noves varietats, el desplegament de xarxes de protecció, la millora de la poda o l'aplicació de *mulch* orgànic (jaç protector).
- **Cal evitar l'abandonament dels camps de conreu.**
El projecte Life MEDACC fa palès que l'abandonament agrícola de vinyes o oliveres comporta grans desavantatges. Els cultius llenyosos, com la vinya o l'olivera, poden arribar a emmagatzemar carboni en rangs similars o superiors als boscos secundaris de pi blanc i pinassa. Les masses arbòries que apareixen després d'abandonar vinyes o camps d'oliveres tenen una capacitat d'emmagatzematge inferior a un camp d'oliveres i només una quarta part superior a la d'una vinya de secà. A més, tenen una alta densitat d'arbres joves, amb un major risc d'incendi, un escàs valor econòmic i, per tant, una baixíssima productivitat de l'aigua.

- Els **impactes del canvi climàtic** (increment de temperatura, radiació solar, irregularitat precipitació, etc) **tenen repercussions en la fenologia** (brotació, floració, maduració) i **en la fisiologia** de diferents conreus llenyosos i herbacis.

Aigua

- **Les estratègies d'adaptació als impactes del canvi climàtic en la gestió de l'aigua a la conca de la Muga passen necessàriament per la participació dels usuaris i actors del territori.**
El projecte Life MEDACC ha impulsat la creació d'una Comunitat d'Usuaris de l'Aigua, on les mesures i accions d'adaptació siguin discutides i consensuades entre tots els usuaris i actors de l'aigua amb interessos no sempre coincidents. Aquest procés ja va començar el seu camí el dia 17 de novembre amb la constitució formal de la Comunitat d'Usuaris de la Plana Litoral de la Muga.
- **Cal contenir la falca salina a la plana litoral de La Muga.**
Per contenir aquesta falca salina els experts del projecte Life MEDACC constaten que cal augmentar l'arribada d'aigua dolça al litoral. En aquest sentit, caldria recuperar els terrenys agrícoles ara salinitzats, implementar sistemes i pràctiques de reg eficients en conreus extensius, recuperar els antics pous que abastien Roses, fer una restauració hidrològica del rec del Molí d'en Dorra i posar en funcionament la bassa del Far.
- **Cal millorar la recàrrega del Manol.**
El Manol és un riu de l'Alt Empordà, afluent de la Muga pel marge dret, que està patint un descens en la seva recàrrega. Per solucionar-ho, el projecte Life MEDACC proposa construir un tractament terciari a la depuradora de Figueres.
- **Cal implementar un pla específic de gestió de l'aigua del sector agrícola litoral, de forma integrada amb la preservació ambiental.**
- **La Muga, un riu amb un comportament diferent a la capçalera i al curs baix.**
Hi ha una clara diferència a la capçalera i el curs baix de La Muga entre el règim de cabals i les tendències observades. Des de la posada en marxa de de l'embassament de Darnius-Boadella, la seva gestió orientada a satisfer les demandes d'aigua de la conca ha provocat una modificació radical de la capçalera. El règim del riu ha variat molt, passant d'un règim tardorenc-primaveral a un altre amb un màxim estiuenc. D'altra banda, el cabals varien molt d'un any per l'altre, sobretot al curs baix. Això és degut a què el comportament dels cabals circulants al tram final del riu és independent del comportament a capçalera, degut a les notables aportacions pluviomètriques que rep la part baixa (llevantades).
- **El cabal del riu ha patit una reducció del 50%**
El descens del cabal d'aigua a l'estació d'aforament de Boadella des del 1951 al 2013 ha estat molt contundent (al voltant del 50%). La disminució de cabal a la capçalera és més destacable que la disminució de les precipitacions. Els experts del projecte Life MEDACC creuen que el guany de superfície forestal (l'aforestació) ha jugat un paper

significatiu en explicar aquest descens de cabal en capçalera (quantificació en curs).

- **La conca de La Muga ha patit greus sequeres.**

El tret més distintiu de la conca de La Muga és l'elevada irregularitat temporal, amb severos episodis de sequera climàtica concentrats en les dues últimes dècades. Aquests episodis han tingut conseqüències notables en la disponibilitat de recursos hídrics, agreujant la manca de cabals. Això condiona notablement la gestió de l'embassament de Darnius-Boadella, que ha arribat a una situació límit al final de les campanyes d'estiu i que no pot satisfer les demandes d'aigua necessàries.

Bosc

- **La manca progressiva de disponibilitat d'aigua i el risc creixent de grans incendis, representen la principal amenaça dels boscos mediterranis en un context de manca de gestió i d'abandonament rural.**

- **Hi ha poca informació experimental de base que sustenti recomanacions concretes de cara a promoure tractaments de gestió forestal adaptativa.**

En aquest context, el projecte Life MEDACC proposa experiències diverses amb l'objectiu de fer el seguiment d'una sèrie d'indicadors (eficiència en l'ús de l'aigua, prevenció d'incendis, microclima i conservació de la qualitat del sòl, entre altres) que aportin dades sobre l'efectivitat dels diferents tractaments en boscos especialment vulnerables, com és el cas de l'alzinar a l'Albera.

- **La gestió forestal pot fer més resistent el bosc a l'eixut.**

Experiments a les muntanyes de Prades l'any 1992 van evidenciar que les parcel·les gestionades van resistir millor la sequera de 1994. A l'Albera s'hi estan fent proves pilot a través de dos tractaments diferenciats de gestió: l'aclarida baixa, per adaptar el bosc a una estructura regular, i la tallada de selecció, per adaptar el bosc a una estructura irregular i estimular-ne la regeneració.

- **Els models regulars són en general més eficients en l'ús de l'aigua i en la prevenció d'incendis, mentre que els irregulars sembla que preserven millor el sòl, així com la seva qualitat i els nutrients.**

Aquests tractaments de gestió forestal a la finca de Requesens s'estan duent a terme des de principis de l'any 2015. La primera campanya de seguiment dels indicadors va començar a la primavera i s'ha tancat recentment. Ja hi ha els primers resultats, però encara no permeten quantificar els efectes dels tractaments. Aquestes tendències podran visualitzar-se en períodes més llargs en el temps que recullin la dinàmica del bosc. Això reforça la necessitat de fer estudis de seguiment en boscos a llarg termini.